

Het heiligenboek

Petrus Canisius. De heilige van de catechismus Tom Zwaenepoel

Petrus Canisius wordt in 1521 geboren. Zijn vader is burgemeester van Nijmegen, in die tijd nog deel van het Duitse Rijk. Op zijn vijfde verliest hij zijn moeder, op zijn 23ste zijn vader. Zijn rijke erfenis schenkt hij integraal weg. Na zijn studies aan de Latijnse school van Nijmegen promoveert hij in de filosofie en de theologie aan de universiteit van Keulen en studeert hij korte tijd kerkelijk recht in Leuven. Dan treedt hij als eerste Nederlander in de pas opgerichte jezuïetenorde in (1543). Hij doceert op meerdere plaatsen in Duitsland en wordt priester (1546). Door zijn grote kennis van de filosofie en de theologie wordt hij tijdens het Concilie van Trente (1545-1600) pauselijk raadgever. In Rome maakt Ignatius hem persoonlijk wegwijst in de spiritualiteit van de jezuïeten en hij benoemt hem tot leider van de Contrareformatie in de Duitssprekende landen van Europa. Met het schrijven van meerdere catechismussen wil Petrus Canisius het katholieke geloof tegenover het protestantisme verdedigen en de onwetendheid op geloofsgebied onder de katholieken bestrijden. In 1582 sticht hij in Freiburg een college, waar hij zijn laatste levensjaren doorbrengt. Hij sterft in 1597.

In de jezuïetenorde vindt Petrus Canisius het apostolische en wetenschappelijke in harmonie verenigd. In Keulen doet hij er alles aan om de vroegere glans van de hogeschool te herstellen. Hij neemt het rectoraat over en bevordert zowel mondeling als schriftelijk met de 'zuivere leer' grondige wetenschap en 'vrome tucht' en zeden onder de jeugd. Dankzij zijn geest, geleerdheid en deugd verandert de mentaliteit in de hogeschool in korte tijd.

Petrus Canisius ziet het als zijn hoofdtaak om zich in te zetten voor het behoud en de vernieuwing van het katholieke geloof. Tot driemaal toe weigert hij de bisschopszetel van Wenen. In 1555 schrijft hij in Wenen een 'grote' catechismus voor de laatste jaren van het gymnasium en de studenten (*Summa doctrinae christianae*). Een jaar later volgt een 'kleine' catechismus met 59 vragen voor het gewone volk en de godsdienstlessen van kinderen. In 1558 krijgen ook de Latijnse scholen hun versie, de 'middelste' catechismus met 122 vragen. In de drie uitgaven wordt de katholieke geloofsleer in de vorm van korte vragen en antwoorden behandeld. In zijn werk onderscheidt hij twee grote delen. Tot de 'wijsheid' behoort

het geloof (uitleg van het credo), de hoop (de christelijke basisgeden zoals het Onzevader en het Ave Maria), de liefde (decaloog en de geboden van de Kerk) en de zeven sacramenten. Het tweede deel, de 'rechtvaardigheid', behandelt het 'mijden van het kwaad' en de realisatie van het goede door de zaligsprekingen, evangelische raadgevingen, goede werken en deugden. In het slot heeft hij het over het laatste oordeel, de hemel, het vagevuur en de hel.

Binnen de kerk wordt Petrus Canisius' eerste versie zo invloedrijk dat 'Canisius' de soortnaam voor een katholieke catechismus wordt. Tussen 1555 en 2005 beleefde het boek 1.115 verschillende herdrukken in 26 talen en daarmee wordt het een van de meest herdrukte en vertaalde boeken uit de Nederlandse geschiedenis. Dit succes hangt samen met de methodiek om tekstinhoud en tekstomvang aan te passen aan diverse doelgroepen: volwassenen, middelbare scholieren en studenten, kinderen en ongeletterden.

Tot de jaren 1960 vormt de catechismus voor veel katholieken de leidraad voor het geestelijke leven van alledag en geeft hij een waardevolle impuls voor de schoolcatechese. Nadien moet

de leer methode, waarbij uitsluitend het verstand en het geheugen worden gebruikt, plaatsmaken voor 'communicatieve' methodes met hoofd, hart en handen. Voortaan worden geloofswaarheden naar het essentiële teruggebracht en met behulp van het inbeeldingsvermogen van kinderen weergegeven, zodat ze meer aansluiten bij de authentieke vragen en de leefwereld van kinderen. Zo worden jongeren meer subjecten van hun eigen religieuze leergeschiedenis. Het doel blijft de getuigenis en de weergave van het geloof, veranderd zijn alleen de wegen.

Tom Zwaenepoel, *Het Heiligenboek. Levenswijsheid van honderd en enige heiligen*, Lannoo, Tielt, 2008, ISBN 978 90 209 8041 7. Dit boek is helaas uitverkocht.

Omroep

28 december, 12 uur (!), Braambos via VRT één (herhaling omstreeks middernacht via Canvas). Na een Close-up op Kerstmis de slotaflevering van *Niet wereldvreemd*, over Katrien De Geyter en Marijke Deconinck. Eerstgenoemde is verpleegster in een ziekenhuis en actief bij Dokters van de Wereld. De Arkgemeenschap is haar tweede thuis. Laatstgenoemde is ergotherapeute en heeft een groot hart voor gedetineerden.

4 januari 2015, 9 uur, Braambos via VRT één (herhaling omstreeks 23.30 uur via Canvas). In Close-up aandacht voor het Jaar van het Godgewijde Leven 2015, uitgeroepen door paus Franciscus. Vervolgens de reportage *Verkondigers te paard*. Sinds 1956 verzamelen Mexicaanse 'cowboys' zich op de berg Cubilete in de staat Guanajato, in het midden van Mexico. Elk jaar spreken ze af om op 6 januari, het feest van de Openbaring van de Heer, in ruitersvoet Christus als koning te vereren. Die tocht door de pampa's vormt de aanleiding om de geschiedenis van het geloof in Mexico te leren kennen en kennis te maken met de belangrijkste katholieke figuren van dat land.

De vrome kudde

Hemel Ingezonden door Maurice Buntinx

Twee leden van de vakbond overlijden. Wanneer ze aan de hemelpoort aankomen, zegt Sint-Pieter:

– Sorry, vrienden, met al die stakingen en blokkades van jullie kan ik jullie helaas niet binnenlaten. Ga maar naar de hel.

Enkele dagen later komt Satan aan de hemelpoort bellen en vraagt aan Sint-Pieter:

– Kun je die twee vakbondsmannen niet terugnemen? Bij mij legden ze al twee vuren stil.

Preek Ingezonden door Karel Driessens

De ochtendmis begint en er zit maar één man in de kerk, een boer. De pastoor richt zich tot hem:

– Volgens mij slaapt iedereen vandaag uit. Wilt u naar huis of moet ik de preek houden?

De man antwoordt:

– Als ik mijn kippen ga voeren en er komt er maar eentje, dan geef ik die toch te eten.

De pastoor vat dat op als een 'ja' en houdt een preek van een half uur. Na afloop vraagt hij de man wat hij ervan vond. Zegt de man:

– Als ik de kippen ga voeren en er komt er maar één, dan geef ik niet de hele emmer.

In onze Kerk mag best wat meer gelachen worden. Dat blijkt ook de uitdrukkelijke wens van heel wat lezers. Die proberen we in deze rubriek op hun wensen te bedienen. Wekelijks één of meerdere mopjes, leuke anekdotes, bedenkingen, woordspelingen... Kent u er nog een leuke? **KERK & leven** • Vrome Kudde, Halewijnlaan 92, 2050 Antwerpen, fax 03 210 08 49, e-mail devromekudde@kerknet.be.

uitstekend strookje zichtbare damp	onder-richt tele-novelle	bericht	hoek-pilaster	klap	vervoermiddel
3			luizenei lokkende blik		
vulkanisch gesteente		7		familied zeker	6
geestelijke berouw	lichte bedwelming Engels graafschap				gebogen been
		1		vlekken-water zangnoot	
stinkdierdje	verbond	grond-soort klein paard	5		deelbaar door twee
			koor-hemd rijtoer	4	
eenjarig dier	8			pers. vnw.	lidwoord
vogel-product bemaning		bedeesd			9
	2		anti		

Ontdek meer en andere puzzels in onze puzzelboeken en -tijdschriften.

DE PUZZELAAR

© De Puzzelaar

Oplossing van de puzzel van vorige week: **BLAATEST**

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---